

Богайчук О. С.,

асистент кафедри перекладу та філології

Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті висвітлено проблему використання інформаційно-комунікаційних технологій із метою оптимізації процесу навчання студентів вищих навчальних закладів іноземної мови. Визначено педагогічні умови ефективного використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Розкрито дидактичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: студент вищого навчального закладу, процес навчання іноземної мови, інформаційно-комунікаційна технологія, мережа Інтернет.

Постановка проблеми. В умовах постіндустріального суспільства особливої актуальності набуває використання інформаційно-обчислювальної та телекомунікаційної техніки в навчальному процесі вищих навчальних закладів. Однією з суперечностей, що не відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства, залишається невисокий рівень володіння студентами навичками іншомовної комунікації. Інформатизація вищої освіти дає змогу застосовувати нові методи і прийоми навчання, що сприяють підвищенню якості знань студентів з іноземної мови. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи вивчення іноземної мови базуються на «Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті досліджувало чимало вітчизняних та зарубіжних учених (А. Єршов, А. Коротков, О. Локтюшина, В. Монахов, В. Рубцов, П. Підкасистий, О. Тищенко та ін.). Значення цих технологій у процесі навчання різних навчальних дисциплін, зокрема іноземної мови, розкрили у своїх працях М. Алексєєв, М. Акіпова, М. Бухаркіна, С. Григор'єв, Б. Гершунський, О. Дмитрева, Е. Носенко, А. Оголь, І. Павлова, А. Петров, О. Полат та ін. Водночас далеко не всі можливості реалізації інформаційно-комунікативних систем у процесі вивчення іноземної мови досліджені вченими.

Метою статті є розкриття педагогічних умов ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій під час вивчення іноземної мови студентами ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-комунікаційні технології слугують засобом навчання у ВНЗ, який сприяє не лише формуванню вмінь працювати з інформацією, але й дає змогу розвивати навчально-пізнавальну культуру студентів, дослідницькі вміння та навички, комунікативні здібності, спостережливість, зорову і слухову чутливість, увагу, зосередженість у роботі. Усі перераховані якості сприяють ефективному формуванню знань та вмінь з усної і писемної форм іноземної мови. Використання інформаційно-комунікаційних технологій, за висновками вчених, сприяє посиленню позитивної мотивації

навчання, розвитку творчих здібностей особистості, формуванню самостійності мислення та вміння приймати рішення [3]. За допомогою цих технологій студенти мають можливість вивчати лексичний та граматичний матеріал, тренувати техніку читання, вимову, правопис, удосконалювати розуміння тексту [4, с. 136].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання іноземної мови помітно покращує ефективність навчального процесу, сприяє швидшому засвоєнню матеріалу і досягненню поставленої мети. За умов застосування інформаційно-обчислювальної та телекомунікаційної техніки стає можливим подання набагато ширшого матеріалу, ніж це робилося за той самий час в умовах традиційного навчання. До того ж, матеріал під час використання інформаційно-комунікаційних технологій краще засвоюється. Важливо також зазначити, що використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови забезпечує і всебічний контроль, який, як відомо, є невід'ємною складовою частиною навчального процесу.

Інформаційно-комунікативні технології мають багато переваг перед традиційними методами навчання. Вони дають змогу тренувати різні види мовної діяльності й об'єднувати їх у різні комбінації, сприяють усвідомленню мовних явищ, формуванню лінгвістичних здібностей, створенню комунікативних ситуацій, а також забезпечують реалізацію індивідуального підходу й інтенсифікацію самостійної роботи учня. Ось деякі з них.

а) Вивчення лексичних одиниць.

Під час введення нового лексичного матеріалу можна використовувати візуальні словники, схеми мапування певних лексем та інші матеріали, які є доступними завдяки інформаційно-комунікативним технологіям.

б) Вправління у вимові.

Відомо, що нічого не сприяє правильній вимові краще за прослуховування мови від її носіїв та комунікацію з ними. З інформаційно-комунікативними технологіями став можливим перегляд відеоматеріалів до певної теми, спілкування через телемови тощо. Це сприяє діалогічному мовленню, допомагає подолати мовленнєвий бар'єр.

в) Відпрацювання граматичних явищ.

Наочні рухливі схеми, мовленнєві приклади, а також складання та опрацювання граматичних тестів сприяють засвоєнню необхідного матеріалу.

Комп'ютеризація навчального процесу спонукає до перегляду традиційних форм і методів викладання іноземної мови, виникнення таких нових форм проведення уроків, як «метод проектів». Проектна робота передбачає створення проекту одним, двома чи групою виконавців. Робота з проектом дає змогу

здіяяти в процесі навчання не тільки інтелект, досвід, свідомість людини, а також її почуття, емоції, вольові якості, сприяє «зануренню» в навчальний матеріал. Визначення особистістю свого емоційно-ціннісного ставлення до нього, підвищення ефективності засвоєння дає відчуття успіху. Проектна робота передбачає включення механізмів запам'ятовування й відтворення інформації, передачу інформації іншим, застосування знань у варіативних ситуаціях, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, співвідношення частини і цілого: наведення аргументів і доказів, перегрупування окремих частин і створення нового цілого.

Водночас існує низка суперечностей, що потребують розв'язання, насамперед, суперечність між потребою суспільства в компетентних фахівцях та недостатнім використанням сучасних комп'ютерних систем у їхній професійній підготовці, значним потенціалом інформаційно-комунікаційних засобів та неповною розробленістю онлайн-матеріалів для студентів.

Ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій залежить від дотримання низки педагогічних умов. Зокрема, методологічною основою для застосування означених технологій є комунікативно-діяльнісний, особистісно зорієнтований і професійно спрямований підходи. У центрі навчального процесу має бути студент як активний суб'єкт пізнавальної діяльності, що самостійно здобуває знання, розвиває вміння і навички. В основі організації навчального процесу має лежати взаємодія між викладачем і студентом, а також між усіма студентами групи.

Ефективним буде процес використання інформаційно-комунікаційних технологій за умови, що він забезпечить розвиток здібностей студентів, підвищення їхньої активності у процесі вивчення іноземної мови, більш інтенсивне формування та розвиток умінь і навичок у всіх чотирьох видах мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письмо), забезпечить оперативний зворотний зв'язок і контроль дій студентів під час навчання. Зокрема, вивчаючи лексику, граматику іноземної мови, студенти мають можливість прослуховувати правильну вимову слів, використовувати схеми, таблиці, практичні вправи тощо з метою повторного опрацювання матеріалу, користуватися додатковими інформаційно-довідниковими засобами для самостійної роботи. Під час навчання читання, аудіювання, говоріння створюються можливості для роботи з текстами в різному темпі, контролю правильності їх опрацювання, формування, розвитку та корекції фонетичних умінь і навичок.

Обов'язковою умовою ефективності інформаційно-комунікаційних технологій є застосування і розроблення різноманітних методів та прийомів роботи зі студентами. Це використання міжнародних сайтів, комп'ютерних презентацій, відео, спілкування з іноземцями, що створюють можливості для реальної живої комунікації іноземною мовою, розуміння культури країни, мова якої вивчається, а також цікавих завдань, текстів, ілюстрацій, малюнків, схем, таблиць тощо. У процесі навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій удосконалюються також форми самоосвіти студентів.

Значні можливості для вдосконалення знань, умінь і навичок з іноземної мови надають інтернет-ресурси, що забезпечують як викладачів, так і студентів великим обсягом інформації, доступ до якої в традиційних умовах неможливий або обмежений. Завдяки системі Інтернет викладач легко може налагоджувати роботу зі студентами поза навчальним розкладом, надавати їм

індивідуальні консультації, організувати групову роботу майбутніх фахівців, що сприяє активізації вербальної взаємодії, яка є особливо важливим фактором у навчанні іноземної мови. Використання інформаційно-комунікаційних технологій надає великі можливості для індивідуалізації роботи зі студентами, що нехарактерне для традиційної системи навчання.

Наступною педагогічною умовою ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій є розроблення електронних підручників, посібників, довідників, практикумів, тренажерних комплексів, що значно оптимізують процес навчання студентів іноземної мови. Зокрема, комп'ютерні системи тестування знань, умінь і навичок майбутніх фахівців не лише полегшують роботу викладача, але й створюють для студентів умови праці, що відповідають психофізіологічним особливостям сприйняття, можливості для самоконтролю та самокорекції навчальної діяльності, її індивідуалізації й диференціації. У процесі навчання іноземної мови викладачі можуть широко використовувати готові комп'ютерні навчальні програми та мультимедійні засоби. Однак, створюючи власні матеріали, можна максимально адаптувати їх до рівня підготовки студентів та можливостей навчального закладу.

Однією з педагогічних умов ефективності процесу навчання іноземної мови є активне використання діалогічних технологій. Дистанційне навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних засобів дає можливість суттєво інтенсифікувати навчальний діалог іноземною мовою як в усній (комп'ютерна конференція), так і в писемній (спілкування через електронну пошту) формах [2]. Цьому сприяють такі форми роботи, як індивідуальна, парна, групова, робота в команді.

Безумовно, не варто переоцінювати значення інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, вони не можуть замінити викладача та стати альтернативою живого спілкування в аудиторії. Однак, за умови коректного і доцільного використання, інформаційно-комунікаційні технології можуть бути ефективним і продуктивним допоміжним засобом навчання.

Висновки. Таким чином, аналіз наукової літератури та практики навчання іноземної мови у ВНЗ свідчить про те, що інформаційно-комунікаційні засоби мають значний потенціал у навчанні студентів іноземної мови. Вони дають можливість використовувати широке коло текстових, аудіо- та відеоматеріалів із метою інтенсивного формування знань, умінь і навичок з іноземної мови, розвитку інтелектуального потенціалу студентів, що сприяє ефективній комунікації іноземною мовою.

Перспективними вважаємо дослідження комп'ютерних засобів, що сприяють формуванню умінь і навичок використання іноземної мови в ситуаціях, які моделюють реальні умови майбутньої професійної діяльності студентів.

Література:

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. д-р пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
2. Кужель О.М. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов / О.М. Кужель, Т.І. Коваль // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України : наук.-метод. зб. – Вип. 8. Педагогіка / редкол. : І.І. Мархель (гол. ред.) та ін. – Одеса : Друк, 2001. – 242 с.
3. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: дидактические проблемы; перспективы использования / И.В. Роберт. – М. : Школа-Пресс, 1994. – 205 с.

4. Чердніченко Г.А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г.А. Чердніченко, Л.Ю. Шапран, Л.І. Куниця // Наукові записки. Серія : Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2011. – № 4. – С. 134–138.

Богайчук О. С. Оптимізація процесу навчання студентів іноземному мові за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій

Анотація. В статті розкрито проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою оптимізації процесу навчання студентів вищих навчальних закладів іноземному мові. Визначені педагогічні умови ефективного використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Розкрито дидактичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключевые слова: студент вищого навчального закладу, процес навчання іноземному мові, інформаційно-комунікаційна технологія, мережа Інтернет.

Bogaychuk O. Optimization of the Process of Learning Foreign Language by Means of Information and Communication Technologies

Summary. The article defines the problem of the use of information and communication technologies in order to optimize the process of teaching students of higher educational institutions of a foreign language. It determines pedagogical conditions for the effective use of information and communication technologies. The article reveals the didactic potential of information and communication technologies.

Key words: student of higher educational institution, process of foreign language teaching, information and communication technology, Internet network.